

Несъмнено тяхното дарителство отразява засиленото им самочувствие, то е публична демонстрация на титлата. На фона на запустелите български светини, нарастващите просветни и културни нужди, хаджийското пътуване е суетна и безмислена цел. Но сливенските хаджии са давали своята лепта за съхраняване на знакови места и прояви на българската духовност. Между спомоществователите на трудовете на Юрий Венелин са сливенските преселници х. Нойко х. Божилов, х. Йоан Дучович, х. Петър х. поп Василев, х. Георги П. х. Райнович. Издаването на Месецослов през 1840 г. е подпомогнато от х. Янко Георгиев Пашоглу и х. Йоан йерей Дохиару.³⁹ Таксидиотите на Хилендар и Зограф х. папа Исая, Методий и Никанор с личен пример подтикват сливенци да станат спомоществователи за издаването на "Христоития" от Райно Попович и превода на "Повест или поучение християнское" от Петър Давидов. Настоятел за сп. „Любословие“ на Константин Фотинов за Сливен и Котел през 1846 г. е х. Михаил Минчович, а издаването на "Общо землеописание" е подпомогнато от х. Данчо.⁴⁰ Х. Констандин, х. Генчо, х. Стефан х. Стоянов, х. Лука х. Данчев, х. Стефан х. Михалев, х. Янаки, х. Георги Костадинов, х. Тодор, х. Илия Райнов подпомагат Писмовника на Сава Доброплодни, а х. Мина Пашев - преведения от Добри Войников сборник от френски съчинения.⁴¹

Спомоществователството на хаджиите е насочено най-често към училищата, църквите, читалището. Благодетели на сливенските училища са х. Юрдан /д-р Иван Селимински/, х. Мина Пашев, х. Коста х. Михайлов и др. Х. Добри подпомага изграждането на стария Новоселски мост и делото му било запаметено с поставената там плоча. През 1875 г. х. Щилияна дарява 100 турски лири за направа на чешма при "Лъджите" /Сливенките минерални бани-б.м./. Подарената от х. Божил къща приема първия сливенски митрополит Серафим, х. Йова Маркова оставя къщата си за метох на църквата "Св. Никола".⁴³

Заедно с голямата роля, която изиграва за разчупване на локалната ограниченост в представите на много сливенци за света, поклонничеството се явява и традиционна форма за материално подпомагане на просветни и културни средища. В богатата дарителска дейност на сливенските хаджии не може да се съзира само суетност и показност. Защото дарителството остава през бродовете на времето като знак на родолюбие, нравствена проекция на едно патриотично дело.

След Освобождението сливенските поклонници запазват позициите си в обществения и културен живот, но за кратко. В работата на градската община активни са х. Димитър Димитров, х. Абрахам и др.⁴⁴ Х. Добри Бояджиев и х. Анастас х.